

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

Т.М. ПОПЛАВСЬКА

«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ
ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ
НАУКОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»**

Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

Спеціальність

В 10 Філософія

Спеціальність

В 12 Культурологія та музеєзнавство

2026 р.

УДК: 101.159+130.2

*Затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д.Ушинського», протокол № 14 від 28 травня 2026 року.*

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри Національного університету «Одеська юридична академія»

Наумкіна Світлана Михайлівна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. У. Ушинського»

Борінштейн Є. Р.

Методичні рекомендації для виконання та оформлення індивідуальних наукових завдань з дисципліни «Філософія науки»: метод. реком. Одеса : Університет Ушинського, 2026. 24 с.

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Філософія науки» розроблені для здобувачів 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей В 10 Філософія і В12 Культурологія та музеєзнавство. Вони охоплюють методичні рекомендації до форм проведення практичних занять, зміст навчальної дисципліни, критерії оцінювання за всіма видами контролю, рекомендації до виконання мультимедійної презентації, критерії оцінювання ІНДЗ, список рекомендованих джерел інформації.

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА	4
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
3. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ	11
4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ МУЛЬТІМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ	14
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ	16
6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	22

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Філософія науки» – важлива складова в циклі соціально-гуманітарної підготовки майбутніх фахівців педагогічного вузу. Її визначальна мета – оволодіння основами загальної культури мислення та свідомого формування системи відношень до світу, самого себе та свого місця в цьому світі. Викладання філософії науки має забезпечити світоглядний аспект гуманітарної освіти, сформувавши основи філософського мислення студентів, відповідно до сучасних тенденцій розвитку науки та суспільства.

Філософія науки – необхідна складова для формування загальноосвітньої, культурної і морально-виховної, професійної компетентностей студента-магістранта, які мають забезпечувати оптимальну інтеграцію в соціальне середовище, що будується в межах пріоритету людських цінностей з метою демократизації відносин.

Вивчення «Філософії науки» для магістрів є критично важливим для формування методологічного мислення. Дисципліна вчить розуміти глибинну логіку та етику досліджень, розвиває критичне осмислення теорій та готує майбутніх фахівців до впровадження інновацій у своїй професійній діяльності.

Магістри стикаються з необхідністю проведення самостійних досліджень (написання кваліфікаційних робіт). Філософія науки надає інструментарій для усвідомлення методів пізнання, розмежування наукового та псевдонаукового знання, а також розуміння того, як саме будуються наукові теорії та парадигми.

Цей предмет навчає аналізувати будь-яку інформацію не як догму, а крізь призму доказовості, верифікації та фальсифікації. Студенти вчаться виявляти логічні суперечності, ставити під сумнів застарілі доктрини та шукати нестандартні шляхи вирішення складних професійних завдань.

Науковий прогрес несе не лише користь, але й ризики. Вивчення дисципліни акцентує увагу на академічній доброчесності та моральній відповідальності вченого чи фахівця за результати його роботи. Це особливо актуально у сферах штучного інтелекту, біотехнологій та інженерії.

Сучасні магістерські програми орієнтовані на інновації. Філософія науки досліджує механізми наукових революцій і зміни парадигм. Це допомагає майбутнім управлінцям та науковцям адаптуватися до швидких змін на ринку, впроваджувати стартапи та бути рушіями прогресу у своїй галузі.

Детальніше ознайомитися з освітніми програмами та навчально-методичними підходами можна, зокрема, на офіційному вебпорталі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, який забезпечує підготовку фахівців на відповідному рівні.

Наукова робота студента з дисципліни здійснюється з метою:

- розвинути навички науково-філософського аналізу та духовного самовдосконалення;
- сформувати здібності до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань теорії і практики;
- сформувати загальну культуру особистості;
- розвинути духовно-творчий потенціал;
- розвинути здатність до теоретичного мислення;
- сформувати науковий світогляд, філософську культуру мислення та пізнання;
- виховати творчу особистість, яка має високий рівень культури.

Практичні завдання:

- працювати із філософською літературою (як з першоджерелами так із критичними монографіями та статтями, присвяченими науково-філософській проблематиці);
- користуватися категоріальним апаратом науки і філософії;
- аналізувати явища духовного життя;
- критично мислити та аргументовано висловлювати свою думку;

- застосовувати науково-філософську методологію у фаховому пізнанні;
- переосмислювати особистісні цінності та давати адекватну оцінку екзистенціальним проблемним ситуаціям, що виникатимуть у житті;
- застосовувати отриманні знання під час аналізу нагальних проблем сучасності.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема I. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ЯК САМОСВІДОМІСТЬ НАУКИ

а. Філософія науки: предмет, завдання, історичні типи

Філософія науки як метарефлексія над знанням. Її завдання — зробити науку предметом мислення, а не поклоніння. Наука не як “дзеркало природи”, а як історично змінна форма раціональності. Критична рефлексія над підставами наукового знання . *Ключові проблеми: істина, обґрунтування, легітимація, науковий авторитет. Ключове питання - чому ми вважаємо це знання істинним?*

б. Демаркація науки і ненауки: класичні та сучасні підходи.

Раціональність як культурно сформований спосіб мислення, а не універсальний інструмент. Критерії науковості: верифікація, фальсифікація, наукова спільнота, практична ефективність. Критичний аналіз позиції **Карла Поппера** та її межі. Філософія науки як **аналітик зон напруження**. Проблема псевдонауки й редукаціонізму як дзеркальних крайнощів.

в. Історичні типи як різні способи конституювання реальності. Кожен тип науки створює *свій світ*. Храмова наука як не “примітивність”, а інший тип раціональності. Храмова наука як синкретичне, символічне, тобто нероздільне з цінностями та сенсами знання.

Тема II. КЛАСИЧНА НАУКА ТА ЇЇ МЕЖІ

а. Класична наукова раціональність і механістична картина світу

Детермінізм, редукціонізм, об'єктивізм, універсальні закони. Наука як проект контролю та передбачення. Класична наука як інтелектуальна основа техногенної цивілізації. Критичний момент: **людина як “зайвий спостерігач” у власному світі.**

Ключові риси: жорсткий суб'єкт-об'єктний поділ; детермінізм і редукціонізм; ідеал повної об'єктивності; універсальні закони природи. Світ мислиться як **механізм**, який можна розібрати й зібрати знову. Людина - зовнішній спостерігач.

б. Криза класичної науки і народження некласичної раціональності

Основні зрушення: включення спостерігача в процес пізнання; релятивізація істини; контекстуальність знання; принцип доповнюваності.

Реальність перестає бути “даною” - вона співконститується пізнанням
Квантова фізика, теорія відносності, психоаналіз, феноменологія.
Роль спостерігача, принцип доповнюваності, контекстуальність істини.
Зміна уявлень про причинність і об'єктивність.

в. Постнекласичний тип наукового пізнання

Фокус на: складних, відкритих, самоорганізованих системах; нелінійності; емерджентності; історичності процесів. Наука працює вже не з об'єктами, а з процесами і взаємодіями. Прогноз замінюється сценаріями, контроль - адаптацією.

г. Холістичний тип наукового пізнання (інтегративна перспектива)

Холістична парадигма як **метapersпектива**, що інтегрує попередні типи.

Ключові риси: цілісність замість фрагментації; багаторівневість реальності; поєднання природничого, гуманітарного й екзистенційного знання; відмова від редукції людини. Наука як *частина культури і людського самопізнання*, а не як автономний механізм істини.

Тема III. НАУКА ЯК ІСТОРИЧНИЙ І КУЛЬТУРНИЙ ПРОЦЕС

а. Парадигми, наукові революції і нелінійний розвиток знання

Поняття парадигми: що саме змінюється? Концепція наукових революцій у **Томаса Куна** (парадигма визначає що бачать учені, а не лише *як вони це пояснюють*). Нормальна наука: стабільність і сліпота. Аномалії і криза. Наукова революція як **зміна способу бачення реальності**.

Наука як спільнота, традиція, “нормальне” і “кризове” знання. Проблема наукового прогресу: накопичення чи зміна світів?

б. Альтернативні моделі нелінійного розвитку науки.

Імре Лакатош: наука розвивається через *дослідницькі програми*, які мають “тверде ядро” і змінні гіпотези.

Пол Фейєрабенд: відкидає універсальний метод; історія науки показує, що *порушення правил* часто веде до прогресу.

в. Соціокультурна зумовленість науки.

Наука в контексті влади, економіки, ідеології, війни, ринку. Гендерні, постколоніальні, етичні виміри наукового знання. Від ілюзії нейтральності до відповідальності знання.

Тема IV. ХОЛІСТИЧНА ПАРАДИГМА НАУКИ

а. Холізм як альтернатива редукціонізму

Критика фрагментації знання. Цілісність, системність, взаємозв'язок рівнів реальності. Від “аналізу частин” до “розуміння цілого”. Холізм не заперечує аналіз — він **вбудовує його в ширший контекст**.

б. Системне мислення і складні самоорганізовані системи

Синергетика, теорія складності, відкриті системи. Порядок через хаос, нелінійність, емерджентність. Наука як робота з імовірностями, а не з абсолютними передбаченнями.

в. Холістична епістемологія та інтегральні моделі знання

Плюральність рівнів пізнання: емпіричний, раціональний, інтерпретативний, екзистенційний. Інтегральні підходи в сучасній філософії науки та свідомості. Концепція холонів і холархій у **Кен Вілбер** як спроба синтезу науки, культури і внутрішнього досвіду.

г. Людина як вузол наукових, культурних і екзистенційних вимірів

Антропологічний поворот у філософії науки. Свідомість, тілесність, культура, символи як частини єдиної системи. Наука про людину без редукції людини.

Тема V . МАЙБУТНЄ НАУКИ: МІЖ ТЕХНООПТИМІЗМОМ І ФІЛОСОФСЬКОЮ СТУРБОВАНІСТЮ.

а. Технооптимізм як нова форма віри.

Сучасний технооптимізм як *квазі-релігія прогресу*. Базові догми: будь-яка проблема має технічне рішення; зростання обчислювальної потужності дорівнює зростанню розумності; майбутнє гарантовано “краще”, бо воно технологічніше.

Наука в цій логіці перетворюється з пізнання на *інструмент безумовного прискорення*. Ключове питання “навіщо?” замінюється питанням “як швидше?”

в. Штучний інтелект і криза суб'єкта пізнання

Розвиток ШІ ставить низку філософських, етичних та юридичних проблем: авторство знання, інтерпретацію, відповідальність.

Наука дедалі частіше: не *пояснює*, а *передбачає*; не *розуміє*, а *оптимізує*; не *осмислює*, а *обчислює*. Виникає **тривожне питання**: чи залишиться в науці місце для людського розуміння, а не лише для ефективності?

г. Філософська стурбованість: наука, технології та етика відповідальності

Філософська тривога — це не страх перед новим, а **усвідомлення меж**.

Поворот до антропології та етики. Штучний інтелект, біоінженерія, нейронауки. Проблема меж втручання. Наука як сила, що потребує морального компаса.

Ключові питання: чи все, що можливо технічно, допустимо етично? Чи не зводиться людина до біологічного або інформаційного ресурсу? Хто несе відповідальність за побічні ефекти наукових рішень?

Актуалізація етики відповідальності (**Ганс Йонас**), де майбутні покоління

стають моральним горизонтом науки.

Тема VI. ФІЛОСОФІЯ НАКИ ЯК МЕДІАТОР МІЖ НАУКОЮ, КУЛЬТУРОЮ І СУСПІЛЬСТВОМ.

а. Соціальні мережі як нове середовище знання - прискорення, спрощення, постправа. Citizen science: коли кожен - дослідник (eBird, Galaxy Zoo, Ukrainian моніторинг довкілля). Нова демократія знання: загроза чи можливість?

б. Наука і людина майбутнього. Трансгуманізм: вдосконалення чи втрата людського? Нейроінтерфейси, цифрове безсмертя - що це змінює в культурі?

- Що залишається суто людським у пізнанні? - інтуїція, емпатія, смисл

в. Майбутнє науки в холістичній перспективі

Наука як діалог культур, форм раціональності й типів досвіду. Чи можлива наука, що не руйнує цілісність світу? Філософ науки майбутнього як критик технофетишизму та захисник людського виміру науки. Наука не відповідає на всі питання, але відкриває нові горизонти для людини, яка залишається людиною.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ

Робота з дисципліни «Філософія науки» – це індивідуальна, самостійно виконана робота студента. Методичні рекомендації розроблені таким чином, щоб допомогти студенту вибрати тему та провести дослідження на високому рівні. Виконання ІНДЗ передбачає консультативну допомогу викладача та творче освоєння теми роботи студентом.

Індивідуальне науково-досліджене завдання може бути у вигляді есе, тез на конференцію або доповідь, та комп'ютерної презентації.

Есе (від французького "essai", англійського "essay", "assay" - спроба, випробування; від латинського "exagium" - зважування). Цей прозовий твір є міркуванням невеликого обсягу з вільним складом або вільним тлумаченням якоїсь проблеми. Есе виражає індивідуальні враження та міркування з певного приводу чи питання і не претендує на остаточне чи вичерпне трактування теми. Як правило, есе передбачає нову, суб'єктивну думку про що-небудь.

Написання есе дуже корисне, оскільки дозволяє навчитися чітко та грамотно формулювати думки, структурувати та аналізувати інформацію, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки; оволодіти науковим стилем мовлення.

Тези або доповідь студента – це самостійна письмова робота на обрану тему. Метою цієї роботи як екзаменаційного завдання є перевірка не тільки знань, а й навичок самостійного творчого мислення і письмового вираження власних думок.

Тези, есе або доповідь не повинні зводитися до простого викладу визначень і понять. *Вони повинні містити:*

- чітку постановку суті поставленої проблеми,
- включати самостійний аналіз даної проблеми з використанням розглянутих в рамках дисципліни концепцій і аналітичного інструментарію,
- висновки, що узагальнюють позицію автора з поставленої проблеми.

При написанні есе, тез або доповіді з філософії науки необхідно дотримуватися наступної логіки викладу:

Варіант тез або доповіді:

1. Вибрати тему або проблему, визначити її актуальність;
2. Визначте мету і завдання даного реферату (що ми хочемо розглянути і як, в якій послідовності);
3. Висновки, до яких ми прийшли.
4. Список використаних джерел і цитувань.
5. Визначте ключові слова, які виражають основну думку тез /доповіді.

Варіант есе.

1. Можна вибрати афоризм, висловлювання філософа з приводу якоїсь актуальної проблеми або теми, що розглядається;
2. Визначити ключові слова висловлювання, за ключовими словами визначте, до якої теми (тем) належить аналізоване висловлювання;
3. Яку теоретичну проблему (проблеми) торкається автор у цьому твердженні?
4. Позиція автора з даної проблеми (на основі висвітлених матеріалів сформулювати проблему теоретично).
5. Власна позиція (згода, часткова згода або незгода з автором). Теоретичними аргументами, що підтверджують позицію, є використання спеціальних термінів, посилання на інших авторів або інші джерела.
6. Приклади, що підтверджують аргументи: факти з історії науки як вітчизняної, так і зарубіжної, факти з сучасної наукової дійсності, особистий науковий досвід.
7. Узагальнюючий висновок написаного есе.

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ

АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат це – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст.69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- Копіювання;
- Перефразування;
- Компіляція;
- Використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на джерело;
- Подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есе тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО РОБОТІ НАД ПРЕЗЕНТАЦІЄЮ З ФІЛОСОФІЇ НАУКИ

Визначення теми та цілей

1. Виберіть конкретну тему (наприклад, «Позитивізм і фальсифікація в науці»).
2. Визначте мету: пояснення понять, порівняльний аналіз, обговорення проблем.
3. Сформулюйте ключові питання, на які будуть отримані відповіді.

. Збір та аналіз матеріалу

1. Вивчіть першоджерела (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатош та ін.).
2. Ознайомтеся з науковими статтями, лекціями, сучасними інтерпретаціями.
3. Підготуйте приклади з історії науки, які підтверджують філософські концепції.

. Структурування презентації

1. **Вступ:** презентація теми: актуальність, мета, завдання.
2. **Основна частина:**
 - A. Історичний контекст (розвиток філософії науки).
 - B. Основні поняття (методологія, критерії науковості, проблема розмежування).
 - C. Порівняння теорій (аргументи за і проти, сильні і слабкі сторони).
 - D. Приклади з історії науки.
3. **Висновок:** підведення підсумків, можливі напрямки подальших досліджень.

. Розробка візуального дизайну

1. Мінімалістичний дизайн (читабельний текст, логічні слайди).
2. Схеми, цитати філософів, приклади наукових відкриттів.
3. Поділ інформації на слайди за логічними блоками.

. Підготовка до виступу

1. Напишіть короткий конспект виступу.

2. Проведіть репетицію, відпрацюйте логіку презентації та хронометраж.
3. Підготуйте відповіді на можливі запитання аудиторії.

. Створення презентації

1. Говоріть впевнено, використовуйте наочні матеріали.
2. Залучайте свою аудиторію (питання, дискусії, приклади).
3. Слідкуйте за часом, закінчіть свою промову логічним завершенням.

Цей прийом допоможе вам створити інформативний і логічний виклад з філософії науки. Якщо вам потрібно щось уточнити або додати, запитуйте!

Приклади тем для презентацій:

1. Розмежування науки і ненауки: критерії науковості (Поппер, Кун, Лакатош).
2. Фальсифікаціонізм К. Поппера: критика і розвиток ідеї.
3. Наукові революції за Т. Куном: зміна парадигми в історії науки.
4. Раціональність у науці: суперечка між реалістами та антиреалістами.
5. Емпіризм vs раціоналізм: філософські основи наукового методу.
6. Наука і істина: чи можна досягти об'єктивного знання?
7. Роль індукції і дедукції в науковому пізнанні.
8. Соціокультурні чинники розвитку науки.
9. Етика науки: моральна відповідальність науковців.
10. Майбутнє науки: трансгуманізм, штучний інтелект та нові філософські виклики.
11. Декарт і методологічні основи науки: сумнів як інструмент пізнання.
12. Феноменологічний підхід в науці: Гуссерль і критика об'єктивності.
13. Наука і метафізика: чи можуть наукові теорії бути вільними від філософських передумов?
14. Проблема наукових пояснень: редукціонізм проти холізму.
15. Наука і техніка: філософські аспекти наукового прогресу.
16. Феміністична критика науки: вплив гендерних упереджень на наукове знання.

17. Гносеологія науки: чим наукове знання відрізняється від звичайного знання?
18. Постмодернізм і критика науки: Ліотар, Фейєрабенд і концепція гносеологічного анархізму.
19. Ідеал наукового методу: міф чи реальність?
20. Гіпотетико-дедуктивний метод: універсальний інструмент наукового дослідження?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (<i>тези, доповідь, есе</i>)	0	Завдання не виконано; доповідь має компелятивний характер; висловлювання не відповідає (за змістом і формою) вимогам. Презентація відсутня.
	1 – 2	Зміст доповіді відповідає заявленій темі, проте тема розкрита частково. Наведені дані і факти обґрунтовують чи ілюструють сформульовані тези частково (не більше 3 зауважень). Достовірність інформації у доповіді має зауваження щодо двох вимог з трьох (точності, обґрунтованості, наявності посилань на джерела первинної інформації). Робота характеризується змістовою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу, допущено не більше 1 логічної помилки. Композиційна структура промови витримана. Недоліки спостерігаються під час аргументації основних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків. Здобувач переважно дотримується лексичних, граматичних, стилістичних норм усного мовлення, проте припускається помилок різного характеру. Здобувач почуває себе скуто, невпевнено і напружено. Ефективність промови невисока через відсутність контакту з аудиторією, недоцільне використання прийомів зацікавлення і утримання уваги слухачів, добір недостатньої кількості аргументів, небагатий арсенал лінгвістичних та екстралінгвістичних засобів. Мультимедійна презентація значною мірою не відповідає вимогам: відсутній титульний слайд, список використаних джерел, відсутнє логічне завершення презентації у вигляді висновків, змістовного узагальнення. Створено так званий «реферат з малюнками», тобто використано слайди з текстовою інформацією, переписаною з підручників, посібників, інтернету, замість формулювання тез чи ключових, опорних слів та фраз. Порушення вимог щодо дизайну презентації: відсутність стильової єдності в оформленні всіх слайдів презентації; невідповідність кольору фону та тексту; невдалий вибір кольорової гами, використання в дизайні більше 3-х базових кольорів; використання шрифтів, що утруднюють сприйняття тексту; відсутність відступів від краю слайду (поля).

		Наявність граматичних помилок.
3 – 4		Зміст доповіді відповідає заявленій темі, проте тема розкрита не повно / наявні фрагменти, які не відповідають темі. Наведені дані і факти обґрунтовують чи ілюструють сформульовані тези частково (не більше 2 зауважень). Достовірність інформації у доповіді має зауваження щодо однієї з вимог (точності, обґрунтованості, наявності посилань на джерела первинної інформації). Здобувач демонструє сформованість умінь і навичок правильного (не більше 2 помилок) і переконливого мовлення, володіє навичками доцільної побудови промови, аргументованого доведення тез, проте відтворює завчений текст, не враховуючи особливості усного мовлення, обмежено послуговується ораторськими прийомами зацікавлення і утримання уваги слухачів, втрачає контакт з аудиторією. Засоби виразності використовуються не завжди доцільно. Під час виступу здобувач почувається достатньо впевнено. Не дотримано всіх вимог до створення мультимедійної презентації: спостерігається незначна інформаційна надмірність тексту презентації, чи/та перевантаженість ілюстративним матеріалом. Ілюстрації та графічні елементи органічно доповнюють текст, проте є незначні недоліки дизайну презентації.
5		Зміст доповіді відповідає заявленій темі. Здобувач глибоко, повно й обґрунтовано розглядає предмет дослідження, посилається на джерела первинної інформації, подає узагальнення альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми. Наведені дані й факти адекватно обґрунтовують чи ілюструють тези доповіді. Текст характеризується цілісністю та композиційною грамотністю. Використано достатній обсяг високоякісних інформаційних джерел. Здобувач демонструє вміння будувати розгорнутий монолог з фахової проблематики, логічно, правильно, точно, етично й емоційно висловлювати думку відповідно до змісту, умов комунікації й адресата, застосовуючи основні закони риторики і прагнучи при цьому виробити індивідуальний стиль. Студент

		<p>володіє технікою і культурою мовлення, демонструє слухачам процес зародження і розвитку думки, використовує цитування, прийоми драматизації виступу, вдало імпровізує. Доповідь викликала велике зацікавлення й жваве обговорення у студентському середовищі, наявні позитивні коментарі. Навчальна презентація виконана з дотриманням усіх вимог: наявні усі структурні елементи; інформацію ретельно структуровано, представлено лаконічно, максимально інформативно, дотримано принципів науковості, послідовності у відборі текстового матеріалу; гармонійний дизайн; дотримано правил використання шрифтів, кольорового поєднання, стильової єдності оформлення; ілюстрації відповідають змісту презентації; дотримано норм літературної мови. Презентація вповні ілюструє й унаочнює доповідь.</p>
<p>Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ком'ютерна презентація)</p>	<p>0 балів</p>	<p>Завдання не виконано; презентація має компілятивний характер; висловлювання не відповідає (за змістом і формою) вимогам, які висуваються до жанру комп'ютерної презентації.</p>
	<p>1 – 3 бали</p>	<p>Здобувач демонструє неглибоку обізнаність з темою, її інтерпретація поверхова, судження подеколи компелятивні. У роботі простежується комунікативний задум автора, представлений традиційний або обмежений набір ідей, відсутня діалогова (дискусійна) основа. Композиційна структура презентації загалом витримана, проте наявні суттєві недоліки в аргументації основних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків (не більше 2 логічних помилок), фрагменти іноді не пов'язані між собою, опущений аналіз суттєвих характеристик явища, не аналізуються альтернативні погляди на проблему. Текст складно читабельний, слайди не завжди логічні. Спостерігається невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом, використання риторики (тверджень) замість аргументації (доказів). Здобувач демонструє бідний словниковий запас, одноманітність граматичного ладу мови; спостерігається порушення мовностилістичних норм наукового стилю, зокрема наявне недоречне використання засобів виразності, неточне вживання</p>

		термінології тощо; порушуються орфографічні й пунктуаційні норми.
	4 – 6 балів	Здобувач демонструє розуміння проблеми, чітко її формулює, проте розкриває її на низькому теоретичному рівні / заявлена тема розкрита не повно / наявні фрагменти, які не відповідають темі. Авторська модальність і оцінність виявляється невиразно. Здобувач загалом володіє навичками створення академічного тексту, аргументованого доведення тез, загальна форма викладу відповідає жанру комп'ютерної презентації, проте стиль викладу, використана лексика і термінологія не завжди відповідає академічним стандартам. Робота характеризується змістовою цілісністю і послідовністю викладу, проте логічно упорядковані думки не пов'язані між собою мовними засобами; вказані наявні альтернативні погляди на проблему без їх адекватної оцінки; спостерігаються порушення у використанні прийомів порівняння й узагальнення. Текст читабельний, слайди логічні. Використано змішаний стиль викладу з превалюванням неформального. Здобувач переважно дотримується лексичних, граматичних норм наукового стилю, проте наявні окремі орфографічні і синтаксичні помилки.
	7 – 9 балів	Здобувач демонструє розуміння проблеми, розкриває її на достатньому теоретичному рівні, присутня авторська модальність, оцінність, проте інтерпретація теми недостатньо глибока і самостійна. Здобувач загалом володіє навичками створення академічного тексту, аргументованого доведення, проте тези й приклади не завжди переконливі, здобувач переважно використовує традиційні форми доведення. Загальна форма викладу відповідає жанру комп'ютерної презентації, проте стиль викладу, використана лексика і термінологія не завжди відповідає академічним стандартам; виклад зрозумілий і чіткий; наявні незначні порушення логіки чи послідовності викладу; пояснюються альтернативні погляди на проблему та їх оцінка; використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення. Текст загалом читабельний, слайди логічні.

	10 балів	<p>Здобувач демонструє глибоке розуміння проблеми, чітко її формулює, розкриває на високому теоретичному рівні, обґрунтовано використовує відомості з наукових джерел. Інтерпретація теми глибока й самостійна, переважає авторська модальність й оцінність. Загальна форма викладу відповідає жанру комп'ютерної презентації; виклад зрозумілий і чіткий; стиль викладу відповідає академічним стандартам. Багатий словниковий запас, лексичні (зокрема термінологічні) та стилістичні засоби використовуються повністю адекватно й виразно. Наведені доведення логічні і обґрунтовані; сформульовані тези переконливі, супроводжуються грамотною аргументацією власної позиції; подаються альтернативні погляди на проблему та їх особиста оцінка автором; доречно й грамотно використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення; судження свідчать про самостійність мислення і широту кругозору автора. Текст повністю відповідає вимогам точності й правильності мовлення; слайди логічні.</p>
--	----------	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

БАЗОВА:

1. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук, праць / редкол. М. А. Козловець, Л. В. Горохова, О. В. Чаплінська. Житомир : Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 192 с.
2. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2018. 351 с.
3. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод, матеріали для лекц. і семінар, занять, самост. та індивід, роботи : посібник. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.
“HOLISTIC PARADIGM OF SCIENCE AND ITS DEVELOPMENT IN THE XXI CENTURY”.
Monograph: “Heritage of European science '2024”, Karlsruhe, Germany,
5. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 363 с.
6. Сіверс В. А. Філософія науки : навч. посіб. Київ : Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2018. 147 с.
7. Філософія науки : підручник / за ред. І. С. Добронравової ; Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2018. 255 с. ІЖБ: <http://ту\у.рліі8сі.ипіу.кіеу.ііа/Бібліо/РНП-зсіепсе.рск> (дата звернення 20.07.2022).
8. Філософія освіти і науки : навч. посіб. / відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України . Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І., 2019. 365 с.

ДОПОМІЖНА:

P., Roger G. Experimental Test of Realistic Local Theories via Bell's theorem // Phys, Rev. Lett., 2020, vol. 47, №7.

3. Bell J.S. In: D'Espagnat B. Foundation of Quantum Mechanics. Proc. Enrico

5. Гільдебранд Д. Що таке філософія? Львів : Колесо, 2021. 244 с.

Грані людського буття : позитивні та негативні виміри
антропокультурного : монографія / Є.І. Андрос та ін. Київ : Наукова
думка, 2020. 349 с.

7. Гудінг Д. Світогляд : для чого ми живемо і яке наше місце у світі ;
груповий пер. з рос. зі звіркою з англ. оригіналом під заг. ред. М. А.
Жукалюка. Київ : Укр. Біблійне Тов-во, 2023. 416 с.

8. Гуссерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки. Київ :
ППС-2002, 2019. 356 с.

9. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія.
Вступ до феноменологічної філософії. Філософська думка. 2022. №3. С.
134–149.

11. Еліаде М. Священне і мирське ; Міфи, сновидіння і містерії ;
Мефістофель і андрогін; пер. Г. Кьорян, В. Сахно. Київ : Основи, 2021.
591с.

12. Кант І. Критика чистого розуму /пер. з нім. та примітки Ігоря
Бурковського. Київ : Юніверс, 2020. 500с.

13. Карась А. Міфотворчість як соціокультурна проблема розуміння і
раціональності. Вісник Київського національного університету імені Т.
Шевченка. Філософія, політологія. 2021. Вип. 33. С. 25–38.

Людина в сучасному світі : колективна монографія : в трьох книгах / за
загальною редакцією В.П. Мельника. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2022.

Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги ; пер. з англ. Олександр
Коваленко, Олександр Буценко. Київ : Основи, 2018. 2т.

vol 58, №7.

Рюс Ж. Поступ сучасних ідей : панорама новітньої науки ; з французької переклав Віктор Шовкун. Київ : Основи, 2018. 669с.

Тейлор Ч. Етика автентичності ; пер. з англ. і заг. ред. Андрій Васильченко. Київ : Дух і літера, 2019. 125 с.

21. Франк С. Філософія і релігія. /Пер. Рижак Л. Хрестоматія : Філософія як рефлексія духу. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 23–44.
22. Штайн Е. Вступ до філософії / Пер. з нім. Ілони Терзової. Жовква : Місіонер, 2021. 202 с.
23. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту / пер. з нім. та післямова Кебуладзе В.І. Київ : Укр. Центр духовної культури, 2024. 560 с.

Інформаційні ресурси:

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт.
URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайтURL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>